

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ – ОДИН З ПРІОРИТЕТІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Г. І. Коберник, кандидат педагогічних наук,
професор, завідувач кафедри теорії початкового
навчання Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини

Характерною ознакою нинішнього етапу розвитку освітніх технологій є активне розроблення методик формування у молодого покоління особистісних якостей, потрібних для адаптації випускників шкіл у нових умовах життя. У руслі творення нової, демократичної педагогічної системи, що ставить за мету досягнення максимально повного розкриття пізнавальних і творчих можливостей особистості, стали актуальними ідеї спільної діяльності, співпраці, діалогу [1].

Спостерігаючи за дітьми, особливо шестирічного віку, вчителі відзначають, що до школи приходять діти, які себе по-іншому поводять, з ними не можна працювати старими методами. Це діти, які не хочуть, щоб на них здійснювали тиск ззовні. Вони зростають в іншому середовищі. Переважна більшість дітей не хочуть слухати казок, тим паче їх читати, тому що набагато цікавіша це подивитися на планшеті чи комп'ютері. Такі діти не звикли слухати дорослого, зокрема і вчителя. Значна частина першокласників «не чують», коли вчитель просить відкрити зошит, взяти в руки олівець, відрахувати певну кількість клітинок в зошиті, де і як починати писати. Вони чекають, коли закінчиться урок. Тому одним із перших завдань, які стоять перед учителем початкової школи, є навчити дітей слухати.

Труднощі виникають ще й в тому що, якщо дитина є єдиною в сім'ї або найменшою, то її увага, здебільшого, зосереджена на власній особистості. А педагог має формувати у підростаючої особистості громадянську позицію, укріпити дитину, щоб вона сміливо могла будувати далі своє щасливе майбутнє, від чого буде отримувати задоволення і приносити користь суспільству.

На розв'язання таких завдань спрямовані «ранкові зустрічі», групові заняття, які передбачені Модельною навчальною програмою Нової Української школи, що спрямовані на формування в першокласників уміння говорити й слухати. Учні молодших класів вчаться висловлювати свою точку зору, чути відмінні думки інших людей, аналізувати їх. Ранкова зустріч дає дітям змогу брати участь у групових обговореннях, а педагогам – моделювати й активно розвивати в дітей уміння та навички ефективного спілкування. Саме на цьому етапі навчання першокласники вчаться уважно слухати, коли говорять інші; вирішують проблеми за допомогою слів; пропонують свої ідеї іншим учням класу.

Таким чином діти привчаються жити в колективі, спільно виконувати завдання, обминати та розв'язувати конфліктні ситуації. Аналіз досліджень свідчить, що за умов спілкування та спільного розв'язування навчальних завдань стає можливим розвиток підростаючої особистості, здатної визнавати і поважати цінності іншої людини; розвиток навичок спілкування та співпраці з іншими членами групи (суспільства); взаєморозуміння та взаємоповаги до кожного індивідуума; виховання якостей: толерантності, співчуття, доброзичливості та піклування, почуття солідарності й рівності; формування загальнолюдських цінностей та загальноприйнятих норм поведінки; вміння об'єднуватися з іншими членами суспільства задля розв'язання спільної проблеми; вміння робити вільний та незалежний вибір, що ґрунтується на власних судженнях та аналізі дійсності; розуміння норм і правил поведінки в суспільстві та поваги до них; знання законів, основних прав людини; особистої відповідальності та громадянського обов'язку; здатності цінувати свободу та вміння користуватися нею; усвідомлення особистої відповідальності.

В процесі взаємодії учні навчаються новому один в одного, “опредметнюють” свої суттєві сили в інших людях, утверджуючись як член

людського суспільства. І в тому ж процесі проходить “розпредмечування”, засвоєння накопиченого людського досвіду [2].

У процесі групового навчання в підростаючої особистості формується соціально-когнітивний компонент життєвої компетентності, учні отримують основи знань про норми взаємодії в суспільстві, набувають умінь будувати нові взаємовідносини; виховується миролюбність, гуманність, альтруїзм, ознайомлення з власним «Я», визначення в собі позитивних та негативних рис. В учнів молодшого шкільного віку формується фундамент громадянської позиції, політичного мислення; готовність до використання знань, як інструмента розв’язання життєвих проблем; аналізу нестандартних ситуацій.

Підсумовуючи, можна сказати – виконуючи спільне завдання, молодший школяр усвідомлює свою важливість у колективі, проявляє свою ініціативу, самостійність, лідерські якості, вміння працювати в колективі, беручи до уваги інтереси інших. За правильної організації групових занять, учні отримують практичні навички повсякденного громадянського досвіду: партнерства та взаєморозуміння, лідерства та поваги до інших, ініціативності у прийнятті рішень, висловлюванні думок, практики відповідальності та реалізації індивідуальних і колективних прав.

Список використаних джерел

1. Добрянський І. А. Особливості, способи і прийоми організації активно-діалогічного навчання / І Добрянський // Педагогіка і психологія. Вісник АПН України. Науково-теоретичний та інформаційний журнал АПН України. – К.: В-во „Педагогічна преса”. – № 1, 2007. – С. 55–63.

2. Єрмаков І. Феномен компетентісно спрямованої освіти. / І. Єрмаков // Школа. Інформаційно-методичний журнал. – № 12. – 2006. – С. 5–7.